

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GAZETECİLİK ALANI

**PLANLI VE ETKİLİ YAZMA
800YA0001**

Ankara, 2011

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul / kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Milli Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- **PARA İLE SATILAMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. ANLATIM TÜRLERİ VE DÜŞÜNCE YAZILARI.....	3
1.1. Anlatım Türleri	3
1.1.1. Açıklayıcı Anlatım.....	3
1.1.2. Betimleyici Anlatım.....	6
1.1.3. Öyküleyici Anlatım	10
1.1.4. Tartışma.....	12
1.2. Düşünce Yazıları.....	13
1.2.1. Deneme.....	13
1.2.2. Fıkra.....	14
1.2.3. Makale	16
1.2.4. Eleştiri.....	16
UYGULAMA FAALİYETİ	19
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	21
ÖĞRENME FAALİYETİ-2.....	22
2. ARAŞTIRMA İNCELEME YAZILARI	22
2.1. Gezi Yazıları	22
2.1.1. Gezi Yazılarında Bulunması Gerekenler	23
2.1.2. Gezi Yazılarının Çeşitleri	23
2.2. Portre.....	25
2.2.1. Yaşamöyküsü- Biyografi	25
2.3. Tanıtım Yazıları	28
UYGULAMA FAALİYETİ	30
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	32
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	33
3. RÖPORTAJ VE MÜLAKAT	33
3.1. Röportaj.....	33
3.1.1. Röportajın Özellikleri	33
3.1.2. Röportaj Yaparken Uyulması Gerekenler.....	34
3.2. Mülakat	35
3.2.1. Mülakata İlişkin Dış Kaynaklı Görüşler.....	35
3.2.2. Mülakatın Aşamaları ve Yapılması Gerekenler.....	36
3.2.3. Mülakat Çeşitleri	36
3.3. Röportaj ve Mülakat Arasındaki Farklar.....	38
UYGULAMA FAALİYET.....	39
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	41
MODÜL DEĞERLENDİRME	42
CEVAP ANAHTARLARI	45
KAYNAKÇA	47

AÇIKLAMALAR

KOD	80OYA0001
ALAN	Gazetecilik
DAL/ MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Planlı Etkili Yazmak
MODÜLÜN TANIMI	Yazılı basın ürünlerinde yer alan yazı türleri ve özellikleriyle ilgili bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/ 16
YETERLİK	Planlı ve etkili yazı yazmak.
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Mesleğiniz ile ilgili yazı türlerinin özelliklerini kavrayarak etkili bir şekilde yazılı anlatım yapabileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none">1. Düşüncelerini planlı ve anlaşılır bir şekilde aktarabildiği fikir yazıları yazabileceksiniz.2. İnceleme ve araştırmalarınız sonucunda düşüncelerinizi etkili bir şekilde ifade edebileceksiniz.3. Bir konu ile ilgili tekniğine uygun röportaj ve mülakatlar yapabileceksiniz.
EĞİTİM VE ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf, işletme, kütüphane, ev, bilgi teknolojileri ortamı, sinema, tiyatro, konferans gibi kendi kendine ve grupla çalışabileceğiniz tüm ortamlar Donanımlar: Bilgisayar, bilgisayar donanımları, gazete, dergi, tepegöz, projeksiyon, kitaplar, okul kütüphanesi vb. öğretim materyalleri
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendirebileceksiniz. Öğretmen, modül sonunda size ölçme aracı (çoktan seçmeli, doğru – yanlış vb.) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Meslekler arasında ilk günkü saygınlık ve güvenilirliğini koruyabilen gazetecilik mesleğinin etkinliği, kalemini doğru ve düzgün kullanan, yazdığı yazılarla toplumu aydınlatan ve bilgilendiren usta gazetecilerin var olmasından kaynaklanmaktadır. Çünkü gazetecilik mesleğinin temelinde toplumun farklı kesimlerindeki insanlara aynı anda hitap edebilmek yer almaktadır. Bir gazeteci yazdığı haberle hem toplumun en alt seviyesinde, hem de toplumun en üst seviyesinde yer alan okura aynı anda hitap etmektedir. Bunu yapabilmek, ancak dili ustaca kullanmakla gerçekleştirilebilir. Sizin de, mesleğinizde başarılı bir gazeteci olabilmeniz için anlatım dilini etkili bir şekilde kullanabilmeniz gerekmektedir.

Bu modül ile anlatım türlerini ve özelliklerini öğrenerek, bildiklerinizi, anlaşılır ve inandırıcı biçimde anlatarak karşı tarafı ikna edebileceksiniz. Modül sonunda, denemeler, makaleler, eleştiriler yazmayı öğrenecek, çeşitli röportaj soruları hazırlayarak etkili röportajlar yapabilecek ve mülakatlar konusunda yapılması gerekenleri öğreneceksiniz. Tüm bu faaliyetlerin sonucunda kendinizi en doğru biçimde ifade edebilmenin mutluluğunu yaşayacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1

AMAÇ

Düşüncelerinizi planlı ve anlaşılır bir şekilde aktarabileceğiniz fikir yazılarını yazabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Çeşitli betimleme örneklerini araştırarak, arkadaşlarınızla inceleyiniz.
- Çeşitli öykü örneklerini eğitim ortamına getirerek, anlatıcı ve dili bakımından inceleyiniz.
- Bir panele katılarak başkanın durumunu inceleyerek, yaptıklarını not ediniz ve bilgilerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Son dönem medya eleştirmenlerimiz ve ilgili oldukları alanları araştırınız.

1. ANLATIM TÜRLERİ VE DÜŞÜNCE YAZILARI

1.1. Anlatım Türleri

1.1.1. Açıklayıcı Anlatım

Herhangi bir konuyu ve sorunu belli görüşlerle anlatmaya açıklama denir. Açıklama, günlük yaşamda herkesin sıkça başvurduğu bir anlatım türüdür. Yöneticilerin, çalışanlara tüzükler ve yönetmelikler ışığında verdikleri bilgiler; derslerde öğretmenin sorularına öğrencilerin verdikleri cevaplar, bir satıcının, müşteriye malı hakkında verdiği bilgiler birer açıklamadır. Bir sözcüğün ya da terimin tanımı, bir özdeyişin ya da atasözünün genişletilmesi, bir adresin gösterilmesi, bir tarihsel olgunun anlamı açıklamayla ortaya konabilir. Açıklama, “genellikle bir soruyu aydınlatma, gün ışığına çıkarma amacıyla kullanılır.” Bu bakımdan açıklamayı, üzerinde durulan konuyla ilgili bir sorunun cevabı sayabiliriz. Örneğin;

Atatürk’ü niçin severiz?

Roman okumak, kişiye neler kazandırır?

Radyo ve televizyonun, halk eğitiminde nasıl bir işlevi olmalıdır?

Okul kitaplarını, dil ve düşünce yönünden eleştiriniz...

gibi sorulara verilecek sözlü ve yazılı cevaplar, birer açıklamadır. Açıklama bir plan dâhilinde, kolaydan zora, basitten bileşiğe doğru yapılmalıdır. Başlıca açıklama türleri şunlardır:

1.1.1.1. Tanımlama (Tarif Etme)

Bir varlığı ya da kavramı özel ve temel nitelikleriyle tanıtmaktır. Tanımlama elden geldiğince kısa olmalı ve anlaşılır kelimeler kullanılmalıdır.

1.1.1.2. Yol Gösterme

Çevreyi tanımayan kişilere, aradıkları bir caddeyi, bir sokağı, bir yapıyı, göstermek gerekebilir. Bu nedenle yapılacak açıklama kısa, kolay ve açık olmalıdır.

1.1.1.3. Ayrımları Gösterme

- Açıklamada, ayrımları göstermek, iki varlık, iki durum ya da iki olgu arasındaki benzeyen ve benzemeyen yanları bulup ortaya çıkarmak demektir. Bunun için karşılaştırma yapılır. Ele alınan konuların ve olayların ortak olan ve olmayan özellikleri saptanır ve farklar bulunur. Bunlar, önem derecelerine göre sıralanıp gösterilir.

Aşağıdaki parçayı bu açıdan bakalım:

“Divan şiiriyle Halk şiiri arasında dil, düşünce, biçim bakımından büyük ayrılıklar vardır. Divan şiiri, aydınlara özgü diyebileceğimiz yapay bir dille, Osmanlıca ile oluşturulmuş, kadın, aşk, şarap gibi klişeleşmiş konuları işlemiş; aruz ölçüsü kullanılmış ve gazel, mesnevi, kaside vb. koşuk biçimleri ile yazılmıştır. Bu yönleriyle divan şiiri, doğu kültürünün etkisinde soyut, halktan kopuk ve taklitçi bir şiir niteliği taşımaktadır. Oysa halk şiiri, halkın sorunlarını katıksız bir Türkçe ile ve ‘hece ölçüsü’ ile dile getirmiştir. Koşma, mani, destan vb. koşuk biçimleri ile oluşturulan ve saz eşliğinde söylenen halk şiirine bu özellikleri yaşarlık kazandırmıştır. Divan şiiri toplumsal yaşamdan elini ayağını çektiği; edebiyat tarihinin malı olduğu halde; halk şiirinin bugün de yaşamasını başka türlü nasıl açıklayabiliriz ki?”

Yazıda, Divan şiiri ile Halk şiiri karşılaştırılıyor, ayrı yanları saptanıyor. Bu karşılaştırmayı şöyle ayrıntılayabiliriz:

Divan şiiri:

- Osmanlıca ile yazılır.
- Klişeleşmiş konuları işler.
- Aruz ölçüsüyle yazılır.
- Gazel, mesnevi vb. koşuk biçimleri ile oluşturulur.
- Doğu kültürünün etkisini taşır.
- Soyut, halktan kopuk ve taklitçidir.
- Yaşarlığı bitmiş, edebiyat tarihinin malı olmuştur.
- Herhangi bir çalgı eşliğinde söylenmez.

Halk Şiiri:

- Katıksız bir Türkçe ile söylenir.
- Halkın sorunlarını işler.
- Ulusal hece ölçüsüne bağlıdır.
- Koşma, mani, destan vb. koşuk biçimleri ile oluşturulur.
- Anadolu Türk kültürünü yansıtır.
- Somut, halkla iç içe ve özgündür.
- Bugün de yaşarlığını sürdürmektedir.
- Saz eşliğinde söylenir.

1.1.1.4. Neden ve Kanıt Gösterme

Çoğu kez açıklamalarımızı, neden ve kanıtlar göstererek yaparız. Bir durum, bir olay ya da bir varlıkla ilgili olarak sorulan “niçin?” sorusunu cevaplayabilmek için neden ve tanık göstermek gerekir. Örneğin “Türkler, niçin ana yurtlarından göç ettiler?” sorusu, bir ders kitabında şöyle açıklanmaktadır:

“Bugün, yer yer tuzlu göller, kum çölleri ve stepleri yer aldığı Orta Asya’da, tarih öncesinde büyük bir iç deniz vardı. Bu iç denizi, kaynakları buzullar olan ırmaklar ve karlarla örtülü dağların suları beslerdi. İklim, ılımandı. Ovaları, vadileri ve gür ormanları ile insanların yaşamasına elverişli bir ülkeydi. Ama sonraları Orta Asya’nın iklimi değişti. Şiddetli bir kuraklık her yanı kasıp kavurmaya başladı. Kuzeyden esen rüzgârların getirdiği kumlar, bunları doldurdu. İç deniz yer yer bataklık ve çöl haline geldi. Artık Orta Asya, yaşamaya elverişli bir yer değildi. İklimin değişmesi, Orta Asya’da yaşayan toplulukların göçe zorladı.”

Görüldüğü gibi, yazıda, Orta Asya’nın tarih öncesi zamanlardaki iklim ve yaşama durumu belirtildikten sonra, ‘Türkler, niçin ana yurtlarından göç ettiler?’ sorusu, neden ve kanıt gösterilerek açıklanmaktadır.

- Şiddetli bir kuraklığın her yanı kasıp kavurması,
- Kuzeyden esen rüzgârların getirdiği kumların Orta Asya’yı doldurması,
- İç denizin bataklık ve çöl haline gelmesi.

1.1.1.5. Olguları Açıklama

Olgu, yapılan ya da olan iş demektir. İnsanlar, bir işin nasıl yapıldığını, bir olayın nasıl oluştuğunu da açıklamak zorunluluğu duyarlar. Belli bir olgu açıklanırken, oluş sırasına uygun bir yol izlenmelidir. Deneyler bir pastanın ya da yemeğin yapılması, bir oyunun oynanması için yapılan açıklamalar, birer olgusal açıklamadır. Sözelimi mayonez yapmanın açıklanması, bir olgusal açıklamadır.

Ölçüleri:

- 2 bardak zeytinyağı
- 2 tane günlük yumurta sarısı
- 1 kahve kaşığı toz hardal
- 1 limon ve tuz

Hazırlanması:

Orta büyüklükte porselen bir kâseye 2 yumurta sarısını koyup 1 kahve kaşığı hardal ve tuz atınız. Küçük bir telle birkaç kez karıştırıp yarım kaşık kaynar su koyunuz. Sonra mayonez tutuncaya kadar zeytinyağını az ve aralıklı olarak ekleyiniz. Mayonez tuttukça daha çok yağ ekleyiniz. Yağın tümünü yedirdikten sonra sulanmaması için 1 limonun suyunu ilave ediniz.

1.1.2. Betimleyici Anlatım

Betimleme, varlıkları en belirgin özellikleriyle tanıtmaya, göz önünde canlandırma işidir. Başka bir deyişle varlıkların sözcüklerle resmini çizmektir diyebiliriz. İletişimde olduğumuz varlıklar, üzerimizde çeşitli etkiler bırakır. Bu etkileri başkalarıyla paylaşmak, onlara anlatmak isteriz. Sözelimi, yeni tanıştığımız bir arkadaşımızı, beğendiğimiz bir öğretmenimizi, gördüğümüz son model bir arabayı, yeni aldığımız cep telefonumuzu, çevremizdekilere tanıtmak ve onlarda da bu varlıklarla ilgili izlenimler oluşmasını isteriz. İşte bunu yaparken betimlemeden yararlanırsınız. Betimleme, bir konuşmadaki ya da yazıdaki olayların yerini, kişilerin durumunu ve olay içinde yer alan eşyaların tanıtımını yapmak, anlatımı monotonluktan kurtarıp canlı tutmak ve etkili kılmak için başvurulması gereken bir anlatım biçimidir. Başarılı betimleme yapabilmek için varlıkları dikkatli bir şekilde gözlemlemek gerekir. Duyu organlarımız aracılığıyla varlıkları incelemek; onların, benzerlerinden ayrılan yanlarını seçmek, betimlemenin ilk koşuludur.

1.1.2.1. Betimleme Sırasında Uyulması Gereken Kurallar

- Betimleyeceğimiz varlığı iyice gözlemleyip kendine özgü ayrıntılarını, niteliklerini saptamalı, benzerlerinden ayrı olan yanlarını belirlemelidir.
- Varlıkla ilgili ayrıntılar, nitelikler gerçek olmalıdır. Çünkü gerçeklik taşımayan, abartılmış, süslenmiş ayrıntılar, doğal ve inandırıcı olmaz.
- Sıraladığımız ayrıntıları ya genelden özele ya da özelden genele doğru sıralamalıyız.
- Betimlenecek varlığın belirgin ayrıntılarını, özelliklerini seçmeye çalışmalıyız. Çünkü her şeyi söylemek ya da yazmak, ayrıntılar içinde boğulmamıza neden olabilir. Bu da başarısızlığa neden olmaktadır.
- Betimleyeceğimiz varlığın göz önünde canlanmasını, görünürlük kazanmasını sağlamak için, ölçülü olarak, betimleme sözcükleri ve sıfatlardan yararlanmalıyız.
- Betimlemeye yeri geldikçe başvurmalıyız: Konuşmada olsun, yazmada olsun, olayla ilgili varlıkları tanıtmak için betimlemeyi kullanırız.

1.1.2.2. Betim Türleri

1.1.2.2.1. İnsan Betimi

İnsanın, dış ve iç özelliklerini tanıtan betim türüdür.

Fotoğraf 1.1. İnsan betiminde göz, saç, ten rengi gibi farklar öne çıkar.

1.1.2.2.2. Hayvan Betimi

Kimi hayvanların olayla ilgili yanlarını, niteliklerini anlatan betim türüdür.

Fotoğraf 1.2. Hayvan betiminde nitelikleri ön plandadır.

1.1.2.2.3. Eşya Betimi

- Olayla ilgili eşyaları canlandıran, göz önüne seren betim türüdür.

1.1.2.2.4. Görünüm (Manzara) Betimi

- Olayla ilgili bir doğa parçasını ya da bir kenti, köyü, mahalleyi ve sokağı tanıtan, göz önüne seren betim türüdür.

Fotoğraf 1.3. Manzara betimi sözcüklerle resim çizme işidir.

1.1.2.2.5. Devinimli Varlıkların Betimi

Romanlarda, öykülerde ve öteki olaylı yazılarda, canlı cansız varlıkların (insan, hayvan, bitki, ev, taşıt, eşya..) devinim durumundaki (hareket halindeki) niteliklerini canlandıran betim türüdür.

BETİMLEME ÖRNEKLERİ

Örnek 1

TOROS ETEKLERİ

Toros dağlarının etekleri ta Akdeniz'den başlar. Kıyıları döven ak köpüklerden sonra doruklara doğru yavaş yavaş yükselir. Akdeniz'in üstünde daima top top ak bulutlar salınır. Kıyıları dümdüz, cilalanmış gibi düz killi topraklardır. Killi topraklar et gibidir. Bu kıyıları saatlerce içe kadar deniz kokar. Tuz kokar. Tuz keskindir. Düz, killi, sürülmüş topraklardan sonra Çukurova'nın bükleri başlar. Örümüşçesine sık çalılar, kamışlar, böğürtlenler, yaban asmaları, sazlarla kaplı, koyu yeşil, ucu bucağı belirsiz alanlardır bunlar. Karanlık bir ormandan daha yabani, daha karanlık!

Biraz daha içeri, bir taraftan Anavarza'ya, bir taraftan Osmaniye'yi geçip İslahiye'ye gidilecek olursa geniş bataklıklara varılır. Bataklıklar yaz aylarında fıkır fıkır kaynar, kirli, pistir. Kokudan yanına yaklaşılmaz. Çürümüş saz, çürümüş ot, ağaç, kamış, çürümüş toprak kokar. Kışınsa çarşaf gibi açılır. Bataklıklar geçildikten sonra, tekrar sürülmüş tarlalara gelinir. Toprak yağlı, ıslık ıslıktır. Bire kırk, bire elli vermeğe hazırlanmıştır. Sıcacık, yumuşacıktır.

(Yaşar Kemal, İnce Memed)

Örnek 2

Phedon, tek başına yaşayan, dalgın, şaşkın halli bir adamdır. Çukura kaçmış gözleri, kavruk teni, kuru vücudu, zayıf yüzüyle üzüntülü bir görünüşü vardır. Az uyur, uykusu hafiftir. Hep başkalarının söyledikleriyle yetinir. Onların düşüncesine uyar, bir şeyler yapabilmek için çırpınır. Ona pek önem vermezler. Yavaş ve hafif yürür, sanki yere basmaktan korkuyor gibidir. İnsan içine karışmaktan çekinir, gözleri yerde yürür, gelip geçene bakmaya cesaret edemez. Sanki kimseye görünmemek ister gibi, şapkasını gözlerinin üzerine indirerek paltosunun içine büzülür. Oturması istendiği zaman sandalyesinin ucuna ilişir, alçak sesle konuşur, cevap verirken öksürür, burnunu sessizce siler. Yalnız olduğu zaman, hapsirmeyi yeğler. Selam ve ilgilenme beklemez. Zaten bunu gösteren de bulunmaz. Ona kimse metelik vermez. Fakirdir.

(La Bruyere, Karakterler)

1.1.3. Öyküleyici Anlatım

Öyküleme: yaşanan, görülen, duyulan ya da tasarlanan olayların anlatılması demektir. Olaylı yazı türlerinde temel anlatım biçimi öykülemedir. Özellikle, okuyucuyu belli bir olay içinde yaşatarak, ona bir düşünceyi, bir görüşü, bir gerçeği iletmeyi amaçlayan öykü ve romanın oluşabilmesi için öykülemeye başvurmak bir zorunluluktur. Kuşkusuz öyküleme, salt öykü ve romanda kullanılmaz. Anı, yaşam öyküsü, gezi, tarih, fıkra ve masal gibi yazın türleri de öykülemeden yararlanmayı gerektirir.

Fotoğraf 1.4. Tarihi bir dönemi anlatan fotoğraf

1.1.3.1. Öykülemenin Öğeleri

- **Olay:** Kişi ya da eşya ile ilgili olarak, belli bir yerde ve belli bir zamanda ortaya çıkan durumlara, oluşlara olay denir. Örneğin; trafik kazası, savaş ve barış, hastalık ve iyileşme vb. birer olaydır. Her olayın bir oluşma nedeni, oluşma süresi ve sonucu vardır. Klasik öykülemede bunlara; serim, düğüm, çözüm denir.
 - **Serim:** Anlatılacak olayın ortaya konduğu bölümdür. Yazar, okuyucuya neyi anlatacağını bu bölümde sezdirir. Kişilerin tanıtılması ve olay zamanının belirtilmesi yapılır. Diğer bölümler bu bölüm üzerine kurulur.
 - **Düğüm:** Olay açılır ve geliştirilir. Okuyucunun merakı arttırılır. Okuyucu, sonucun ne olacağı üzerinde düşünmeye itilir. Öykünün en geniş bölümüdür.
 - **Çözüm:** Merakın ve gerilimin ortadan kalktığı, olayın sona erdiği bölümdür. Kısa olur.

- **Kişiler:** Olayda kişiler, gerçek ya da kurgulanmış olabilir. Kurgulananlar gerçeğe uygun olmalıdır. Ayrıca, kişiler, okuyucunun zihninde canlanacak şekilde anlatılmalıdır. Olay anlatılırken kişiler karşılıklı konuşturulmalıdır.
- Yer ve zaman: Öyküleme sırasında, olayın başlangıcı, ortası, sonucu yani evreleri anlatılırken nerede, ne zaman oluştuğu da belirtilmelidir. Bu belirtme olayın akışını engellememelidir.

1.1.3.2. Öykülemede Anlatıcı

Yazar, bir olayı üç yöntemden birisiyle anlatabilir.

- Olayı, kendi başından geçmiş gibi anlatabilir.
- Olayı, başkasından duymuş gibi anlatabilir.
- Olayı, üçüncü kişinin başından geçmiş gibi anlatabilir.

1.1.3.3. Öyküleme Sırasında Uyulması Gerekenler

- Anlatacağımız olayı, bütün ayrıntılarıyla belleğimizde canlandırmalıyız.
- Anlatacağımız olay, dinleyicilerde ve okuyucularda, yaşanabilir izlenimi bırakmalıdır.
- Anlatacağımız olay ile karşımızdakilere belli bir düşüncüyü aktarmayı amaçlamalıyız.
- Olayı, gelişme sürecini göz önüne alarak anlatmalıyız.
- Olayı yaratan kişileri, önem derecelerine göre, kalın çizgilerle tanıtmalıyız.

Örnek:

Babam gittikten bir süre sonra bir kez izinli gelmişti köye. Çok durmadı ama. Hiç yanından ayrılmamıştım; gezmeğe götürmüştü beni o günler. Babam ikinci gidişinde; aradan geçen yıllarda para yerine, sarı gâvurla birlikte çektirdiği resim gelince ağladık. Annem sinirle karışık ağladı hep. Köyden gidenlerle haber yolladık, mektup yazdık babama. Mektuplara “ bana yazmayın artık sizleri unuttum” diye yanıtlar verdi. Daha da ağladık o günler. Sonra bir gün adresini de değiştirdi. O gün bu gündür bir haber gelmedi ondan. Annem, babamdan gelen kötü haberli mektuplar yüzünden, babaannemle sık sık tartışır daha sonra da öfkesini Arife’ye dayak atarak çıkarırdı. Annem “ Ana, elin gâvuruyla aldattı beni oğlun, ne yapayım sen söyle” diye babaanneme yakınıp durunca; babaannem“ Hayırsız oğlum, hayırsız oğlum” diye babamı kötüler, ellerini yumruk yapıp dizlerine vururdu. Kimi günler çok öksürürdü babaannem, öksürmeler sonunda, yeleğinin cebindeki renkli mendiline tükürür; sesli sesli inlerdi. Günler geçti aradan, annem, babaanneme “ Bu hayat çekilmez artık” dedi bir gün. Bir sabah annem bıraktı gitti bizi. Annemi de yitirdik. Babamın acısına anneminki de katıldı.

1.1.4. Tartışma

Belli bir konuda birbirine karşıt olan düşünceleri, karşıt görüşlerle karşılıklı savunmaya "tartışma" denir. Birden çok kişi arasında yapılan tartışmalarda, konuşmacılar düşüncesini açıkça ortaya koyarlar, görüşlerini önerirler, bunu kanıtlarlar, kanıtlarken de tanık gösterirler; böylece inandırmaya çalışırlar. Bu nedenle, tartışmaların yapılabilmesi ve amacına ulaşabilmesi için özgür bir ortamda bulunmak da zorunludur. Çünkü insanlar, özgürce tartışmadıkça, herhangi bir soruyu doğru olarak cevaplayamazlar. Böylece, tartışmalar, gerçekten demokratik bir ortamda yapılabilirse, çeşitli toplumsal sorunların çözümlenmesine yardımcı olabilir.

Fotoğraf 1.5. Tartışma fotoğrafı örneği

1.1.4.1. Tartışma Konuları

Tartışmaların konusu sınırsızdır. İnsanla, yaşamla, toplumla ilgili her konuyu tartışmak mümkündür. Örneğin, kitaplar, filmler, romanlar, güncel olaylar, ekonomi, hukuk, eğitim, vb. konular. Tartışma konuları seçilirken kendimizi ve çevremizi ilgilendiren konuları seçmeye özen göstermeliyiz. Çünkü bu tür konularda yoğun bilgilerimiz olduğu gibi, ilginç gözlemlerimiz ve deneylerimiz de vardır. Kişi, bütün ayrıntılarıyla bildiği, yaşantısından ya da çevresinden kaynaklanan bir konuyu, daha kolay ve daha rahat tartışabilir. Tartışmayı belli bir plan dâhilinde yaparsak başarılı olur ve konumuz dışına çıkmamış oluruz.

1.1.4.2. Tartışmada Uyulması Gerekenler

- Herkesin işitebileceği bir sesle konuşmalıdır.
- Sert ve kırıcı olmamalı; kişilikle oynamamalı; yıkıcı eleştirilerde bulunmamalıdır.
- Hoşgörülü ve içten davranmalı; alçakgönüllü ve soğukkanlı olmalıdır.
- Söylenenleri dikkatle dinlemeli, başka şeylerle uğraşmamalıdır.
- Herkesin bildiği düşünce ve görüşleri yinelemekten sakınmalı; özgün düşüncelerden canlı örneklerden ve rakamlardan yararlanarak konuya açıklık kazandırmalıdır.
- Konuşurken, konu dışına çıkmamalıdır.
- Eleştirileri dikkatle dinlemeli; gerekirse söz alıp karşı eleştiride bulunmalıdır.
- Konuşmanın açık, duru, yalın ve etkili olmasına özen göstermelidir.

1.1.4.3. Tartışmada Başkanın Görevleri

Düzenli tartışmalar (panel, sempozyum, forum..) yapılırken tartışmayı yönetecek, yönlendirecek ve sonuca ulaşmasını sağlayacak bir başkanın bulunması gerekir. Başkanın, başlıca görevleri şunlardır:

- Tartışma konusunu açıklamak ve tartışmayı başlatmak
- Tartışmacılara eşit konuşma olanağı vermek.
- Tartışmacıların konu dışına çıkmalarını önlemek
- Tartışmacıların gelişigüzel konuşmalarına, birbirlerinin sözlerini kesmelerine, sert ve kırıcı davranmalarına engel olmak.
- Tartışmanın gelişmesini sağlamak ve sonucu anlaşılır biçimde belirtmektir.

1.2. Düşünce Yazıları

1.2.1. Deneme

Seçilen bir konu üzerindeki görüşleri, düşünceleri, kesin kurallara, yargılara bağlamadan çekici bir dille anlatan yazılara “deneme” denir. İlgi çeken bir yazı türüdür. Başarılı denemeler severek okunur ve kişiye okuma zevki, düşünme yeteneği, kendisiyle tartışma etkinliği kazandırır. Biçim yönünden denemeler tek bir yazı olabilir. Ya da birçok konuyu işleyen yazıların bir araya toplandığı bir kitap şeklinde de yazılabilir. Makaleye benzer. Giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinden oluşur. Anlatım yönünden söyleşiye benzer. Çünkü içtenlikle yazılır. Söyleşiden ayrıldığı yan, deneme yazarının kendisiyle söyleşmesidir. Deneme yazarı düzyazı dilini ustalıkla kullanır. Deneme de amaç; okuyucuları doğa, yaşam, toplum, erdemlilik ve ahlak sorunları üzerinde düşündürmek, doğruyu bulmalarına yardım etmektir. Deneme yazmak isteyen kişinin çok okuması, çeşitli düşünürleri incelemesi gerekir. Çünkü deneme geniş bir kültürü gerektirir. Deneme türünün büyük ustası Montaigne’dir.

1.2.1.1. Denemenin Özellikleri

- Denemeye özgü bir konu yoktur. Her konuda yazılabilir.
- Deneme okuyanlara hoşça vakit geçirttiği gibi, gerçekleri de öğretir.
- Denemede söylenenler, söyleşi ve konuşma havasında verilir.
- Denemede söylenenleri kanıtlama ve belgelere dayandırma zorunluluğu yoktur.
- Deneme yazarı bir dil ustasıdır. Söylediklerini dilin inceliklerinden yararlanarak içtenlikle söyler.
- Deneme öznelidir. Denemeci kendisiyle tartışır gibi konuşur.
- Orta uzunlukta, konuları kesin kurallara ve yargılara bağlamadan içten bir dille iddiasız ve özgürce anlatan yazılardır.

Örnek

NASIL YAZMALI

Yazarken kitapları bir yana bırakır, aklımdan çıkarırım; kendi gidişimi aksatırlar diye. Gerçekten de iyi yazarlar üstüme fena abanır, yüreksiz ederler beni. Hani bir ressam varmış, kötü horoz resimleri yapar ve uşaklarına, dükkâna hiç canlı horoz sokmamalarını sıkı sıkı tembih edermiş, ben de öyle... Hatta çalgıcı Antigenides'in bulduğu çare benim daha işime gelirdi. Bir şey çalacağı zaman, kendinden önce ve sonra halka doyusıya kötü şarkılar dinletirmiş. Böyle derim de Plutarkhos'tan kolay kolay ayrılmam. O kadar dünyayı içine almış ki bu adam, ne yapsanız, hangi olmayacak konuyu ele alsanız bir taraftan gelir işinize karışır ve size türlü zenginlikler, güzelliklerle dolu cömert bir el uzatır. Kendini her gelene bu kadar kolayca yağma ettirmesi bayağı gücüne gidiyor. Şöyle biraz tuttunuz mu, kolu kanadı elinizde kalıyor.

(DENEMELER- MONTAİGNE)

1.2.2. Fıkra

Gazetelerin belirli sütunlarında güncel olayları ve sorunları belli bir görüş açısından değerlendirilip yorumlayan kısa yazılardır. Fıkralarda, hayatın her yönü, düzenin aksayan tarafları, bazen acı bir üslupla, bazen de yol göstererek anlatılır.

Herhangi bir konu üzerinde fıkra yazan yazar, tarafsız ve objektif görüşlere sahip olmalıdır. Ancak günümüzde gazetelerde köşe sahibi olan fıkra yazarlarının bazıları bir siyasi görüşün temsilcisi oldukları için, çoğu kez hissi hareket ederler. Bir gazetenin tirajının artmasında ya da azalmasında fıkra yazarlarının etkisi fazladır.

Örnek

Hasan PULUR

OLAYLAR ve İNSANLAR

Attılâ İlhan'ın bir şiirinin macerası...

ATTİLÂ İlhan'ı toprağa verdikten sonra, onun kitaplarını, onunla ilgili notlarımızı karıştırdık. Hemen her yeni kitabını bize imzalayıp gönderirken şöyle demiş:

"Refik-i azizim,

Küdemâdan Hasan Pulur'a,

arz-ı şükran, arz-muhabbet."

"Küde" demek, "eskilerden" demek...

* * *

EĞER bugün yaşamış olsaydı, belki telefonda şu Nobel işini konuşurduk. "Yahu bu gidişle Türkiye, en çok Nobel kazanan değil, kazanamayan yazarların memleketi olacak!" deseydik, kim bilir nasıl gülerdi...

* * *

BİZ, Attılâ İlhan'ın edebiyat tartışmalarında hiç yoktuk, o, edebiyatta polemğin nasıl yapıldığını herkese gösterirdi.

Lakin 1976'da istemeyerek böyle bir tartışmanın içinde kendimizi bulduk.

"Özgür İnsan" dergisinde bir şiir çıkmıştı, "Sakin Ha" adlı şiirde bir sendikacının polisler tarafından götürülüşünü anlatıyordu:

"Sabiha bu adamlar, beni alıp götüreceksin/Sakin ha ağlamamı istemiyorum/Soracakları varmış, yıllardır sorarlar/Anlaşılan bu sorgu daha yıllarca sürecek/İlk götürülüşümü bak hatırlıyorum/Sendikaya yazıldığım günlerdi sanıyorum/Otomobil farlarına yağmur yağıyordu/Cıgaram ıslanmış, sokaklar nedense dar/Bu defa aksi gibi zilzurna ilkbahar"

* * *

ATTİLÂ İlhan'ın şiiri bize, 1950'li yıllarda Aksaray'da İsmail Sivri'yle kaldığımız pansiyonun penceresinden gördüğümüz bir olayı hatırlattı. Polis çipi kapıya dayanmış, gençten bir adamı alıp götürüyorlardı. Pansiyoncu "teyze" koşup gitmiş, dönüşte alı al, moru mor, bize, "Sendika mendika diye bir şey tutturmuş, hükümet böyle şeyleri sevmez" diye olayı özetlemişti.

Attılâ İlhan'ın şiiriyle bizim gördüğümüz o kadar birbirine uyuyordu ki, ikisini bir yazıda birleştirdik...

* * *

MEĞER Attılâ İlhan'ın bu şiirinin bir macerası varmış, bu şiiri önce "Cumhuriyet" ekine göndermiş, şiir yayımlanmamış. Bir, üç, beş hafta geçmiş, o da Cumhuriyet'in sorumlularına birer mektup göndermiş. Mektup herhalde ellerine geçmemiş ki, aynı hafta "Özgür İnsan" dergisinde de çıkmış...

Attılâ İlhan, iki yere aynı şiiri gönderen şair durumuna düşmüş, bu arada işin içine Mustafa Şerif Onaran girmiş, o da Türk Dili'nde bu şiirin öyküsünü yazmış...

* * *

BURAYA kadar tamam, bizimle ilgisi yok, lakin Mustafa Şerif Onaran şöyle demiş:

"Peki, Hasan Pulur'un şiirin öyküsünü İzmir'deki bu olaya yakıştırmasına ne demeli?"

Doğru, ne demeli?

O tarihte Attılâ İlhan da biz de ne diyeceğimizi şaşırılmıştık. Biz açıkça, gördüğümüz olayın İstanbul'da, Aksaray'da geçtiğini yazıyoruz, Mustafa Şerif Onaran ise soruyor:

"Hasan Pulur'un şiirin öyküsünü İzmir'deki bir olaya yakıştırmasına ne demeli?"

Hani "Ben ne derim tamburum ne çalar?" diye bir laf vardır ya...

Attılâ İlhan, "Böyle Bir Sevmek" kitabında, "Meraklısına Notlar" bölümünde, "Sakin Ha" şiirinin bu öyküsünü uzun uzun anlatır.

Attılâ İlhan için, anlatılacak, yazılacak, o kadar şey var ki!

Ona gönderilen "mektupları" okusanız yeter.

Kimler Attılâ İlhan'a neler yazmış?!

İbret!

h.pulur@milliyet.com.tr

1.2.3. Makale

Kalıcı konular üzerine yazılan, ağırbaşlı, doğruluğuna inandırıcı, kanıtlayıcı, çoğu bilimsel yazılara “makale” denir. Giriş bölümünde sorun, konu tanıtılır. Gelişme bölümünde konuyu, soruyu aydınlatan, doğrulayan örnekler verilir, düşünceler açıklanır. Sonuç bölümünde, konu üzerinde varılan sonuç yazılır. Anlatım yönünden makaleler en ağırbaşlı düşünce yazılarıdır. Söyleşilerde yer alan günlük konuşma sözcükleri senli benli anlatım makalede bulunmaz. Makalede bilim dilinin sözcükleri yer alır. Anlatım kesin anlam taşır, açıktır, anlaşılır bir niteliktedir. Şiir, sanat, insan hakları, iktisat, hukuk, ahlak, tarım... vb. kısacası her konuda makale yazılabilir. Gazete yazılarından biri de makaledir. Dergilerde ve inceleme eserlerinde de makalelere rastlanır. Bir konuyu derinleştirmek, incelemek, eleştirmek, tahlil etmek gibi amaçlarla yazılan makaleler uzmanlık gerektirir. Gazete makaleleri, fıkralar gibi, daha çok memleketi ilgilendiren günlük olaylar üstünde durur. Bir gazetenin görüş açısını temsil eden yazılara başmakale denir. Bu makalelerde, açık fikir, okunaklılık, tarafsızlık ve dürüstlük, aranacak değerlerdir. Türk edebiyatında makale ilk kez ilk gazeteler olan Tercüman-ı Ahval ve Tasvir-i Efkâr gazetelerinde yayınlanmıştır. Şinasi, batılı anlamda makaleler yazan ilk fikir adamımızdır.

İnternetteki arama motorlarını kullanarak makale örneklerini bularak inceleyiniz.

1.2.4. Eleştiri

Bir düşünceyi, bir kişiyi(kişinin görüşlerini, davranışlarını, bir konuşmasını) bir sanat eserini inceleyip olumlu olumsuz yanlarını belirtmek için yapılan anlatıma “eleştiri” diyoruz. Eleştiride amaç; iyi olanın değerini ortaya koymak, iyi olmayana ve kötüye fırsat vermemektir. Eleştiri yaparken neye iyi neye kötü demeliyiz? Ya da nasıl iyi, nasıl kötü diyeceğiz? Bu sorun tartışmalara yol açmıştır. Böylece üç ayrı görüş ortaya çıkmıştır:

- **Nesnelci görüş:** Eleştirilerimizi kendi duygusallığımıza kapılmadan bilimsel eleştiri kuralları çerçevesinde yapmalıyız.
- **Öznelci görüş:** Eleştiri yapıldığında kişisel beğenilerimizi, duygularımızı dile getirmeliyiz.
- **Çözümcü görüş:** Gerek nesnelci görüş, gerekse öznelci görüş tek başına doğru ve haklı olamaz. İkisinin de haklı olduğu yanlar gibi, yanlışları yanlar da vardır. Çünkü öznel, beğeni yargılarımız olabileceği gibi, nesnel ölçütlere dayanan yargılarımız da vardır.

1.2.4.1. Eleştirilecek Eserde Bulunması Gerekenler

- Eserin gerçekliği yansıtmadaki başarısı
- Eserin, okurlar ve toplum üzerinde bıraktığı etki
- Eserin, olayı anlatmasındaki başarısı
- Eserdeki özgünlüğün, içtenliğin ve hayal gücünün başarıya katkısı
- Eserdeki yansıtılan duygu ile sanatçı arasındaki bağlantı
- Genel olarak eserin başarı durumu

1.2.4.2. Eleştirmenin Özellikleri

- Geniş bir kültüre sahip olması gerekir.
- Eleştiri de kullanacağı kavramları ve terimleri bilmesi gerekir.
- Dil bilgisi ve yazım kurallarını iyi bilmesi gerekir.
- Eleştireceği eseri iyi tanımalı, eserle ilgili olarak, gerek yazılı kaynaklardan, gerekse bilen kişilerden doğru, sağlam bilgiler toplamalıdır.
- Topladığı doğru bilgiler ve birikimlerinin ışığında eseri inceleyerek, doğru bir yargıya varmalıdır.

Örnek

Gözyaşlarımıza değer

"Babam ve Oğlum"

Telefon hattı ve yollar kesik olduğu için parkta doğum yapmak zorunda kalan genç kadın kan kaybından ölüyor. Bebek yaşıyor, gazeteci babası hapse atılıyor; işkence görüyor. Bebek onun bunun elinde kalıyor. Standart bir 12 Eylül trajedisi. Her şey hızla olup bitiyor. Tuba Büyüküstün'ün karnı fazla büyük galiba. Eşi dostu yok mu bu çiftin? Niye yollara çıktılar öyle alelacele? İşkence çırılçıplak soyulmuş, gözü bağlanmış, acıdan haykıran adamların kısa kesmeleri yine. Ayrıca birden fazla finali var filmin. Noktayı koyana kadar üç kez daha sona eriyor...

İstedığınız kadar kusur bulabilirsiniz "Babam ve Oğlum"a ama tutun gözyaşlarımızı tutabilirsiniz! Ağlatabilmek filmler için bir erdem değil kuşkusuz ama bir melodram en zayıf yerinde ağlatmaya başlıyorsa izleyiciyi, bir de doruk noktalarını düşünün! O yüzden hiç ikiyüzlülük etmeyelim. Bu yıl art arda gelen ve her biri büyük düş kırıklıkları yaratan yerli yapımlar arasından gözyaşlarımızla vaftiz edilerek pir ü pak çıkıyor "Babam ve Oğlum".

Yaramız var, gocunuyoruz

Çağan Irmak bundan önce gerçekleştirdiği film ve dizilere gerek sinematografi gerek oyuncu yönetimi bakımından açık fark atarak başarıya ulaşıyor.

Öyküsü ve oyunculuğuyla baştan sona izleyiciyi ağlatan bir film olmasına rağmen "Babam ve Oğlum"u Amerikanvari deyişle "tear jerker" (gözyaşı döktürücü), "weepy" (sulugözlü) diye tanımlamaya dilimiz varmıyor. Geleneğin aksine kadın değil erkek karakterlere odaklanması, belirli bir olay (12 Eylül askeri darbesi) temelinde siyasi içerikli oluşu, dönemin (80 sonrası) ve ait olduğu kültürün (Ege) özelliklerini gerçekçi biçimde betimlemesiyle de alışılmış melodram modelinin dışına taşıyor.

Yüzlerce ticari filmde duygu sömürüsü olarak algılayacağımız, bir pazarlama taktiği olarak yorumlayacağımız bu aralıksız trajik ve dokunaklı olaylar zinciri, tuhaf hatta mucizevi biçimde hakiki bir duygulanmaya neden oluyor. Çünkü yaramız var, gocunuyoruz. Bu film aracılığıyla bütün o acıları çekenlere açık açık ve topluca gözyaşı döktüğümüzün farkına varıyoruz. Bir yıldönümünde, bir anma töreninde olsun meydanlarda bir araya toplanıp 12 Eylül kurbanlarına ve mağdurlarına saygı göstermeye korkan bizler ancak sinema salonlarının karanlığına sığınınca hep birlikte içimizi dökebiliyoruz. Öldürülenlere, ölümüne sebebiyet verilenlere, öksüz, yetim, sakat bırakılanlara, işkence edilenlere, Smahküm edilerek ömründen çalınanlara, onuru ve ilkeleri çiğnenenlere, inançları sarsılanlara, ailesi dağıtılanlara, sevdiklerinden mahrum bırakılanlara borcumuz var. Hepimizin birbirine 12 Eylül 1980'den bu yana faizi işleyen borcu var. "Babam ve Oğlum" gitgide artan bu borcu asla ödeyemeyeceğimizi yaşlı bir adamın çalınan umutları, genç bir adamın çalınan geleceği ve bir çocuğun çalınan çocukluğu üzerinden vurguluyor.

"Babam ve Oğlum" dönemi doğrudan ele alan değil, bu bağlamda bir 12 Eylül filmi. Erkekler arasında baş gösteren iktidar mücadelesine dair bir yapım. Ama karakterlerinin yazgısını Türkiye'nin siyasi çalkantıları belirliyor.

Mükemmel performanslar

Çağan Irmak karşımıza bir ailenin üç kuşağını çıkarıyor: Oğullarını kendi istekleri doğrultusunda yönlendirmek isteyen, ilkeli ama aksi ve inatçı bir Ege ağası olan Hüseyin... Babasıyla aynı siyasi görüşü paylaşmayan, onun isteklerine boyun eğmeyen, ilkeli ve inatçı genç gazeteci Sadık... Sadık'ın okuduğu çizgi roman ve masallarda anlatılanları zaman zaman gerçek sanacak kadar düş gücü geniş, hassas yapılı, annesi onu doğururken ölen oğlu Deniz... Bir de onları tatlı-sert bir anlayış ve bilgelikle ama sonsuz sevgi ve sevecenlikle kucaklayan, sırtlayan kadınlar var. Çağan Irmak, Ege'ye özgü aylakça bir taşra peyzajından çok bu kültürde ailenin anlamını hissettiren bir şiirsellikle ele alıyor "Babam ve Oğlum"u. Ve oyuncularından mükemmel performanslar alarak bizi de o ailenin parçası haline getiriyor. Küçük Ege Tannan'dan çınar gibi Çetin Tekindor'a, gözlerinden ışık saçan Hümeysra'dan Şerif Sezer'in dimdik gururuna, hakiki bir eski tüfek gibi duran Fikret Kuşkan'a bütün oyuncular o kadar başarılı ki kolaylıkla banalleşebilecek, inandırıcılığını yitirebilecek sahneleri unutulmaz hale getiriyorlar.

Yeniden izleyince aynı etkiyi yapar mı, bir melodram klasiği haline gelir mi zaman gösterecek. Ama şimdilik döktüğümüz her bir gözyaşı damlasına değer. *Alin TAŞÇIYAN*

UYGULAMA FAALİYETİ

Çok sevdiğiniz bir eşyanızı betimleyerek, sizi çok etkileyen bir olayı öykü biçiminde yazarak arkadaşlarınıza okuyunuz. Siz de bu konularda arkadaşlarınızın örneklerini dinleyiniz Çalışmalarınızı öğrendiklerinizin ışığında tartışma ve açıklama kurallarına bağlı kalarak değerlendiriniz Değerlendirme sonucunda, eksik ya da hatalı gördüğünüz konularla ilgili öğrenme faaliyetine dönerek konuyu tekrar ediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Fıkra yazınız.	➤ Gazete ve dergilerde günlük olaylar hakkında yorum belirten fıkra örneklerini bulunuz. Dikkatli bir şekilde inceleyiniz.
➤ Deneme yazınız.	➤ Yazdığınız denemeleri çevrenizdekilere okuyunuz, anlatım ve dilin kullanımı bakımından değerlendirmelerini isteyiniz.
➤ Makale yazınız.	➤ Günlük gazetelerimizde yayınlanan makale örneklerini inceleyerek önemli bölümlerini not ediniz.
➤ Eleştiri yazınız	➤ Arama motorlarını kullanarak çeşitli alanlarda yazılmış eleştiri örneklerini inceleyiniz. ➤ Eleştiri yazarken kişi haklarına saygılı ve titiz olunuz. ➤ Düzenli ve dikkatli olunuz.

KONTROL LİSTESİ

	Gözlenecek Davranışlar	Evet	Hayır
1	Gazete ve dergilerde günlük olaylar hakkında yorum belirten fıkra örneklerini buldunuz mu ?		
2	Deneme yazdınız mı?		
3	Makale yazdınız mı?		
4	Arama motorlarını kullanarak çeşitli alanlarda yazılmış eleştiri örneklerini incelediniz mi?		
5	Eleştiri yazdınız mı?		
6	Eleştiri yazarken kişi haklarına saygılı davrandınız mı?		
7	Dil bilgisi kurallarına uygun yazılar yazmaya özen gösterdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızda hayır seçeneği işaretli ise faaliyete geri dönerek tekrar ediniz. Cevaplarınızın tümü evet ise bir sonraki faaliyete geçebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıda verilen ifadelerin başındaki boşluğa doğru ise (D) yanlış ise (Y) koyunuz.

1. () Açıklama, günlük yaşamda herkesin sıkça başvurduğu bir anlatım türüdür.
2. () Varlıkların sözcüklerle resmini çizme işine öyküleme diyoruz.
3. () Belli bir konuda birbirine karşıt olan düşünceleri, karşıt görüşlerle savunmaya tartışma diyoruz.
4. () Denemede söylenenleri, kanıtlamak ve belgelere dayandırmak gerekir.
5. () Fıkra anlatımından önce hazırlık yapılması gerekir.
6. () Eleştirmenin geniş bir kültür birikimine sahip olması gerekmez.

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2

AMAÇ

İnceleme ve araştırmalarınızın sonucunda düşüncelerinizi etkili bir şekilde ifade edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Gazete ve dergilerde yayınlanan gezi yazarlarını ve eserlerini inceleyiniz.
- Gezi yazılarının okunurluk durumlarını araştırarak notlar alınız ve sonuçları arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Tanıtım yazılarına ait örnekleri inceleyerek görüşlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.
- Eğitim alanında başarılı çalışmalarını bulunan önemli kişilerin biyografilerini araştırarak sizin için önemli gördüğünüz bölümleri not ediniz.

2. ARAŞTIRMA İNCELEME YAZILARI

2.1. Gezi Yazıları

Bir yazarın gezdiği, gördüğü ve incelediği yerlerden edindiği bilgi, görgü ve izlenimleri yansıtan yazıya “gezi yazısı” denir. Gezi yazılarında yalnız gezilip görülen yerlerin doğal özelliklerinin belirtilmesiyle yetinilmez. O yerlerdeki insanların gelenek, görenek ve zevkleri de tanıtılmaya çalışılır. Doğru bilgi ve gözlemlere dayalı gezi yazıları tarih, coğrafya, toplumbilim gibi bilim dalları için de yararlı bir kaynak olarak değerlendirilebilir. Bu tür yazılar ayrıca okurların genel kültürlerini geliştirmede önemli bir rol oynar.

İnsanlar, kendi yakın çevreleri dışında olup bitenleri öğrenmek isterler. Kitaplarda okudukları, haritada gördükleri kıta, ülke veya kentlerde yaşayan insanların gelenek ve göreneklerini merak ederler. Görmeyi hayal ettikleri yerleri, usta yazarların aracılığıyla tanımaktan, “gezer gibi olmaktan” zevk duyarlar. Kendisi de gezi türünde eser vermiş olan Ahmet Haşim bu duyguyu şöyle dile getirir, “...Seyahatname okumanın tadını öteden beri bilirim. Bütün çocukluğum onları okumakla geçti. Kış geceleri dışarıda rüzgâr olurken, bir gaz lambasının ışığını göz bebeklerimde iki altın nokta gibi taşıyarak zengin bir ateş karşısında, rahat bir koltukta okuduğum o Afrika ve Amerika seyahatnamelerinin masum ve namuslu üslubundan aldığım tadı bana pek az edebiyat eseri verebilmiştir”(Bize Göre, Gurebahane-i Laklakan, Frankfurt Seyahatnamesi, s.70).

Gezi yazıları gerçekten yaşanmış bir hayat kesiminin ürünüdür. Bu tür yazıların ağır basan yönü, anlatılanların dikkatli bir gözleme dayanmış olmasıdır. Yazar, şüphesiz, gördüklerini anlatırken anılarından söz edebilir, birtakım yazılı veya sözel kaynaklardan yararlanabilir, karşılaştırmalar ve çözümlenmeler yapabilir. Ancak tüm bu çabaların keskin ve sağlam bir gözlem gücünden kaynaklanması şarttır. Biz buna ‘görmesini bilme yeteneği’ de diyebiliriz. Gezi yazarları, uzun bir süre, daha çok insanların hiç gezip görme imkânı bulamadıkları ülkeleri, bölge ve kentleri tanıtmaya amacını gütmüşlerdir. Kutuplar, Afrika’nın balta girmemiş ormanları ile Orta Asya, Güney Amerika gibi kıtalarda yaşayan insan topluluklarının ilginç yaşayış biçimlerini tanıtan gezi yazılarının yanında New York, Tokyo, Paris, Londra gibi büyük şehirleri anlatan yazılara da rastlanmaktadır.

2.1.1. Gezi Yazılarında Bulunması Gerekenler

- Okuyucu için ilginç görünüm, durum ve olayları kapsayabilmelidir.
- Gezilen yerler ile görülen şeylerin dış görünüşünden çok, öze inen ve insanların iç dünyalarını yansıtan hususları gözler önüne serebilmelidir.
- Görülen yerler ve insanları, edinilen izlenimleri yalın, sürükleyici ve renkli bir dille anlatabilmelidir.

Gezi yazılarını, ele alınan konular ve anlatım bakımından “anı” ve “röportaj” türünden yazılara benzer bazı yönleri bulunur. Çünkü gezi, anı ve röportaj diye adlandırılan yazılar geniş ölçüde yazarın gözlem, izlenim ve yorumlarına dayanır. Bu nedenle bu türlerde yazılmış eserleri bir sınıflamaya tabi tutmak bazen güçtür. Bununla birlikte, her üç türün de birtakım ayırıcı özellikleri vardır. İyi bir okur bu özellikleri bilir veya belirlemede güçlük çekmez.

2.1.2. Gezi Yazılarının Çeşitleri

- Gezi yazılarını, yolculuk yapılan yer bakımından ikiye ayırmak mümkündür:

2.1.2.1. Yurtiçi Gezi Yazıları

- Bir yazarın herhangi bir amaçla kendi ülkesinde yaptığı bir yolculuk sırasında gezip gördüğü yerleri ve edindiği izlenimleri anlattığı yazılardır. Bu tür gezi yazılarına, Reşat Nuri Güntekin’in “Anadolu Notları”nı gösterebiliriz.

Fotoğraf 2.1. Kapadokya’dan görünüşü

2.1.2.2. Yurtdışı Gezi Yazıları

- Bir yazarın kendi ülkesi dışında yaptığı gezi ve incelemelerinin bir ürünüdür. Bu tür gezi yazısına da Falih Rıfkı Atay'ın “Deniz Aşırı” adlı eseri örnek olarak gösterebiliriz.

Fotoğraf 2.2 Dubai'den görünüm

- Gezi yazılarını, gezi türünde eser veren kimselerin durumları bakımından da ikiye ayırabiliriz:

2.1.2.3. Yazarların Kaleme Aldığı Gezi Yazıları

Yazarlığı bir meslek olarak benimsemiş kimselerin eserlerinde gezilen görülen yerler, değinilen konular, insanlarla ilgili gözlemler yazı sanatının birçok özelliğini yansıtan renkli bir dille anlatılır.

2.1.2.4. Yazar Olmayan Kişilerin Kaleme Aldığı Gezi Yazıları

İkinci kategoriye giren yazılar, genellikle yazarlıkla ilgili olmayan, fakat yurt içinde veya dışında bazı yerleri görmek üzere geziye çıkanların veya geçici görevlerle yabancı bir ülkede oturanların kaleme aldıkları yazılardır. Bu gibi kimselerin eserlerinde anlatım kuru ve renksiz olabilir. Ancak bu tür eserlerde bazen çok ilginç gözlemlere, sağlam bilgilere ve mantıklı yorumlara rastlayabiliriz. Örneğin ünlü Türk denizcisi Piri Reis'in “Bahriye” adlı kitabı bu bakımdan ilginçtir. Bu kitap Akdeniz'i çevreleyen karalar, ormanlar, dağlar, kentler üzerinde verdiği bilgilerle hem bir deniz atlası, hem de bir gezi kitabı niteliği taşır.

Gezi yazılarını amaç ve yazılış bakımından da üçe ayırmak mümkündür:

2.1.2.5. Günü Gününe Alınmış Notlara Dayalı Gezi Yazıları

Kimi yazarlar, gezip gördükleri yerleri günü gününe veya aralıklı olarak tuttıkları notlarla anlatırlar. Bu gibi gezi yazıları çoğu kez anı türünün de özelliklerini taşır. Bu çeşit gezi yazılarına Burhan Arpad'ın "Gezi Günlüğü" adlı eseri örnek olabilir.

2.1.2.6. Mektup Biçiminde Yazılmış Gezi Yazıları

Kimi yazarlar da gezi izlenimlerini belli aralıklarla arkadaşlarına yazdıkları mektuplarda anlatırlar. Bu gibi gezi yazılarında mektup türünün hemen hemen her özelliğini görebiliriz. Bu çeşit gezi yazılarına Celaleddin Ezine'nin "Amerika Mektupları" örnek olarak gösterebiliriz.

2.1.2.7. Bir Ülkeyi Daha Nesnel ve Derinlemesine Tanıtmayı Amaçlayan Gezi Yazıları

Üçüncü tür gezi yazıları, yazarın kişisel gözlemleri yanında daha başka bilgi ve belgelere dayalı tasvir ve yorumları içerir. Falih Rıfki Atay'ın gezi kitapları genellikle bu biçimde yazılmış eserlerdir.

2.2. Portre

İnsanın, dış ve iç özelliklerini belirten betim türüdür. Kişinin boyu, yüzü, ten rengi, giyinişi gibi dış yapısına dair özelliklerini tanıtan yazılara fiziksel ya da tensel portre, duygu, düşünce, huy, beğeni ve alışkanlıkları gibi iç yapısını tanıtan yazılara da ruhsal ya da tinsel portre denir. Olaylı yazılarda (roman, öykü, oyun vb.) kişiler, portre aracılığıyla tanıtılır. Kişilerin tensel ve tinsel yanları ayrı ayrı tanıtılabileceği gibi, bir arada, iç içe de tanıtılabilir.

2.2.1. Yaşamöyküsü- Biyografi

Yurduna ulusuna, insanlığa yaptıklarıyla yararlı olan önemli kişilerin belirgin özelliklerini, üstün ve örnek alınabilecek yönlerini, çalışmalarını, başarılı olma nedenlerini inceleyen; bu alandaki bütün bilgileri derleyip anlatan yazılara denir. Burada amaç tanınmış, yararlı olmuş kişilerin çektikleri sıkıntıları, karşılaştıkları güçlükleri nasıl yendikleri, başarıya nasıl ulaştıkları anlatılarak; okuyuculara, kendi kendine yardım, başarıya sabırla ulaşabileceği, düzenli ve planlı çalışmanın başarı kazandırabileceği düşüncesi verilmek istenir.

Yaşamöyküsü yazılacak kişiyle ilgili tüm bilgileri ayrıntılı bir şekilde toplayıp, notlar alarak, belli bir plan dâhilinde, okuyucuları sıkmadan anlatmak gerekir. Anlatım ilgi çekici, sürükleyici, cümleler duru ve yaşam olaylarının akışına uygun olmalıdır. Yaşamöyküleri, sanata, edebiyata, tarihe ışık tutarlar. Anma günlerinde, kutlama günlerinde, sanat gecelerinde bu tür yazılardan yararlanılır. Bunlar, belli bir dönemin olaylarını, toplumsal yapısını ve sanatını belgelerler. Yaşamöykülerinde ele alınan kişi her yönden incelenebileceği gibi sadece bazı yönleri veya belli döneme ait olan yaşamı da ele alınabilir.

2.2.1.1. Yaşam Öyküsünde Bulunması Gerekenler

- Yaşam öyküsü anlatılacak kişinin çocukluk yılları, nerede, ne zaman doğduğu ve çocukluğunun nasıl bir ortam içinde geçtiği belirtilmelidir.
- Nasıl bir eğitim aldığı ve yetişmesinde etkili olan başlıca etmenlerin neler olduğu belirtilmelidir.
- Seçtiği meslek ve meslekteki gelişim aşamalarının neler olduğu belirtilmelidir.
- Kişiliği, huy ve davranış özellikleri, ilgili olduğu alanlar, çevresiyle ilişkilerinin durumu belirtilmelidir.
- Eserleri ve toplumsal yaşamdaki önemi belirtilmelidir.

2.2.1.2. Yaşamöyküsü Çeşitleri

- **Otobiyografi:** Kişinin kendi yaşamını kendisinin anlattığı biyografidir.
- **Monografi:** Bir konu üzerinde özel bir görüşle yapılan incelemedir.

Atatürk'ün Yaşam öyküsü

1881 yılında Selanik'te doğdu. İlköğrenimini ve öğrenci olarak ortaöğreniminin bir kısmını Selanik'te yaptı. Manastır Askerî Lisesi'ni bitirdi.1902 yılında Kara Harp Okulu'ndan, 1905 yılında Harp Akademisi'nden mezun oldu. Orduda çeşitli vazifeler aldı 1913 yılında Sofya'da Ateşe Militer olarak bulundu.

Birinci Dünya Harbi sırasında, Çanakkale Muharebelerinde, Tümen Komutanı olarak görev yaptı. 1916 yılından itibaren, Doğu ve Güney cephelerinde Kolordu ve Ordu Komutanlığı yaptı. Bitlis ve Muş'u düşman işgalinden kurtaran kuvvetlerin başındaydı. Filistin ve Suriye cephelerinde görev aldı.

Mondros Mütarekesi'nden sonra Sevr Anlaşması hükümlerine dayanılarak ülkenin yabancılar tarafından işgali üzerine, son Osmanlı padişahı Vahdettin Han tarafından Anadolu'ya gönderildi.19 Mayıs 1919'da Samsun'a çıkarak Türk millî mücadelesini başlattı. Amasya Genelgesi, Sivas ve Erzurum Kongrelerini topladı. Askerî görevlerinden istifa ederek 23 Nisan 1920'de Ankara'da Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni topladı. Meclis Başkanı seçildi.5 Ağustos 1921'de Başkomutanlık görevini üstlenerek Anadolu'nun Yunan işgalinden kurtarılması için mücadeleye devam etti. Sakarya Meydan Savaşı'nı kazandı. 19 Eylül 1921'de Meclis tarafından kendisine Mareşal ve geleneksel Gazi unvanı verildi.

26 Ağustos 1922'de işgalci Yunan kuvvetlerine karşı Büyük Taarruz'u başlattı. Beş gün sonra 30 Ağustos 1922'de de Başkomutanlık Meydan Savaşı kazanıldı. Lozan Barış Konferansı'ndan sonra, 11 Ağustos 1923'te toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından yeniden Başkan olarak seçildi. 9 Eylül 1923'te kurduğu Cumhuriyet Halk Partisi'nin Genel Başkanlığı' na seçildi.

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilân edildiği gün, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı oldu. Dört dönem üst üste seçildi.10 Kasım 1938'de öldü.

“Benim naçiz vücudum elbet bir gün toprak olacaktır, ancak Türkiye Cumhuriyeti ilebet payidar kalacaktır.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

Fotoğraf 2.3. Mustafa Kemal Atatürk

2.3. Tanıtım Yazıları

Bir kurumla, bir işletmeyle, bir yerle, bir ürünle, bir kitapla, bir sinema filmi vb. konularla ilgili tanıtma amacıyla basında çıkan tanıtıcı haberlere tanıtım yazıları denir. Kurumun tanıtıcı haberlerinin gazetelerde yayımlanma şansı, kurumun toplumsal ve ekonomik sistem içindeki yeri ile halkla ilişkiler görevlilerinin gazetecilerle olan olumlu diyaloglarına bağlıdır. Bunun yanında gazetelere gönderilen haberin dikkat çekici olması ve uygun kitleye uygun haberin gitmesi gerekir. Gazetelerden en iyi şekilde yararlanmak için zamanlamaya dikkat edilmesi gerekir. Gazetelere duyurulacak olayın zamanı, gazetelerin basım zamanları da dikkate alınarak belirlenmelidir. Geç gelen bir haber, o gün çıkacak gazetelerde yer almayabilir. Bir sonraki gün ise haber önemini yitireceği daha doğrusu eskiyeceği için değerlendirilmeyebilir. Bu nedenle halkla ilişkiler görevlileri her gazetenin son haber saatini çok iyi bilmeli ve çalışmalarını buna göre planlamalıdır.

Örnek

İzmir’de yayımlanan şiir dergisi Dize’nin bu ay 92. sayısı çıktı. Topu topu dört sayfa olan dergi dolgun içeriğiyle dikkat çekiyor

Yayıncılık serüvenim ilkokulda başladı. Babamın bir Erika daktilosu vardı yazıhanede; yeni bir daktilo aldı, Erika’yı eve getirip bana armağan etti. Aslında kendi kullanacaktı elbette. Ama daktilo "resmen" benim olmuştu işte. O gün bir dosya kâğıdı takıp başına geçtim. Ev Gazetesi adını verdiğim gazeteyi hazırlamaya koyuldum. Evden haberler. Ninem türlü yapmış, annem berber Nuri’nin karısını ziyarete gitmiş. Havva Bacı çamaşırları asmış vb... Güya günlük olacaktı gazetem. Ne gezer! Ben harf harf tek cümle yazıncaya kadar saatler geçiyordum. Haftalıkta karar kıldım. Bir ay sonra da gazetemi kapattım.

Ortaokul sıralarında bir duvar gazetesi çıkardık. Onun ömrü daha da kısa, tek sayı oldu. Müdürümüz Sakallı Allen yasakladı. Çünkü gazeteyi İngilizce alfabeli bir daktiloda yazmıştık. Küçük "ı" harfi olmadığı için bütün "ı"lar "i"ye dönüşmüş, ortaya basbayağı müstehcen kelimeler çıkmıştı.

Antep’te Fevzi Güvenç’in yayımladığı Martı dergisine (o da tek sayı!) katkıda bulunduğumda lise öğrencisiydim.

O yıllar içinde, durmuş oturmuş, edebiyatımıza yön veren dergiler çıkıyordu İstanbul’da. Bir yandan da Orhan Veli, Yaprak’ı; Avni Dökmeci, Kaynak’ı; Nedret Gürcan, Şairler Yaprağı’nı yayımlıyordu. Bunlara Şiir Sanatı, Mavi gibi dergiler katıldı.

A Dergisi de. Kemal Özer, Adnan Özyalçın, Onat Kutlar, Doğan Hızlan, Ferit Öngören, Erdal Öz, Konur Ertop, ben ayda onar lira vererek dergiyi "finans" ettik (Edip Cansever’den, iş gücü sahibi olduğu için, ayda otuz lira alıyorduk).

Sonra Papirüs’ün dergi biçimindeki ikinci dönemi... İç giderlerini Cemal Süreya, kapak giderlerini ben karşılıyorduk. O serüven de otuz ay kadar sürdü.

Derken dergi yayıncılığım uzun bir ara girdi. Gerçi Yeditepe’nin, Yeni Dergi’nin hazırlanışına katkıda bulundum... Ama sadece katkı.

Milliyet Yayınları dönemimde aylık Milliyet Sanat’ı yönettim sekiz ay, arkasından da Sanat Olayı’nı çıkardım.

Bakıyorum da, iki yüz yazar varsa, en aşağı ellisi kenarından kıyısından dergi yayıncılığına bulaşmıştır. Anadolu’nun neredeyse her kentinde el dizgisiyle, pedal baskısıyla acemilik başyapıtları yaratılmıştır.

Ne de iyi olmuştur! Milliyet Sanat’ların, Varlık’ların, Gösteri’lerin, Kitaplık’ların, Adam Sanat’ların yanı sıra, çoğunun adlarını bile hemen hatırlayamadığım bu dergiler, edebiyatımızı diri tutmuş, renklendirmiştir.

İyi ki Damar, Kaçak, Şiir Ülkesi, Işık, Son Kişot, Ay, Kum, Eski, Budala vb. var.

Bugün kim bilir kaç edebiyat dergisi yayımlanıyor ülkemizde. Hepsine yetişmek, hepsini okumak bir yana, çeyreğini görmek bile olası değil.

Abartmadan söylüyorum: Gördüklerimin hepsini seviyorum. Arkalarında nasıl bir coşku, nasıl bir yürek titremesi olduğunu biliyorum çünkü.

Ama aralarından biri, uzun süredir yolunu gözlediğim bir dergi.

Dize.....

UYGULAMA FAALİYETİ

Son yaptığınız geziyi anlatan bir gezi yazısı yazınız. Eğitim aldığınız kurumu tanıtan bir tanıtım yazısı yazınız. Kendinize örnek aldığınız bir kişi hakkında yaşam öyküsü yazınız. Tüm bu çalışmalarınızı ve arkadaşlarınızın bu konudaki çalışmalarını anlatım ve dil bilgisi bakımından gruplar halinde değerlendiriniz. Değerlendirme sonucunda eksik ya da hatalı gördüğünüz konularla ilgili öğrenme faaliyetine dönerek konuyu tekrar ediniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Gazete ve dergilerde yayımlanan gezi yazılarını inceleyiniz. Gördüğünüz bir bölgeyi tanıtan bir gezi yazısı yazınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Gazete ve dergilerdeki gezi yazısı örneklerini bularak, çevrenizdekilere okuyunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Belirlediğiniz herhangi bir ürün, kitap, film vb. konuyla ilgili tanıtım yazısı yazınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Çeşitli konularda yazılmış, tanıtım yazılarına ait örnekleri toplayarak bir arşiv oluşturunuz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Belirlediğiniz bir kişinin biyografisini yazınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Arama motorlarını kullanarak çeşitli kişiler hakkında yazılmış biyografi örneklerini inceleyiniz.➤ Uygulamadaki yazıları yazarken kişi haklarına saygılı ve titiz olunuz.➤ Düzenli ve dikkatli olunuz.➤ Dil bilgisi kurallarına uygun yazılar yazmaya özen gösteriniz.

Değerlendirme Ölçeği

	Değerlendirme ölçütleri	Evet	Hayır
1	Gazete ve dergilerdeki gezi yazılarına ait örnekleri inceleyerek gezi yazısı yazabildiniz mi?		
2	Tanıtım yazısı yazdınız mı?		
3	Biyografi yazdınız mı?		

Cevaplarınızda hayır seçeneği işaretli ise faaliyete geri dönerek tekrar ediniz. Cevaplarınızın tümü evet ise bir sonraki faaliyete geçebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi gezi yazıları için doğru yazılmıştır?
 - A) Anlatım bakımından anı ve röportaja benzer
 - B) Anlatım bakımından makaleye benzer
 - C) Gezi yazılarında gözlem yapmaya gerek yoktur
 - D) Gezi yazılarında doğru bilgi vermeye gerek yoktur
2. Aşağıdakilerden hangisi gezi yazılarını amaçları bakımından grupladığımızda, grup dışında kalmaktadır?
 - A) Günü gününe alınmış notlara dayalı gezi yazıları
 - B) Mektup biçiminde yazılmış gezi yazıları
 - C) Bir ülkeyi derinlemesine tanıtan gezi yazıları
 - D) Yazarların kaleme aldığı gezi yazıları
3. Gezi yazıları aşağıdaki bilimlerden hangisi için bir kaynak değildir?
 - A) Tarih
 - B) Coğrafya
 - C) Toplumbilim
 - D) Fizik
4. Biyografinin diğer adı aşağıdakilerden hangisidir?
 - A) Yaşam öyküsü
 - B) Gezi yazısı
 - C) Roman
 - D) Hikâye

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3

AMAÇ

Bir konu ile ilgili tekniğine uygun röportaj ve mülakatlar yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Gazete ve dergilerden röportaj örnekleri toplayınız. Topladığınız örnekleri eğitim ortamına getirerek, arkadaşlarınızla inceleyiniz.
- Biyografik mülakatlara ait dergilerden örnekler toplayarak inceleyiniz.
- Herhangi bir konuyla ilgili gazetelerde yayınlanan mülakat örneklerini araştırınız.

3. RÖPORTAJ VE MÜLAKAT

3.1. Röportaj

Bir olayı, bir durumu, bir doğruyu ya da gerçeği, araştırma, inceleme, gezip görme yoluyla ya da soruşturma yöntemiyle yansıtan bir yazı türüdür. Fakat röportajda bir bilgiden başka, yazarın izlenimleri, düşünceleri, görüşleri yer alır. Bir başka tanıma göre ise, yazılı ve elektronik basında herhangi bir tanınmış kurumu ya da kişiyi çeşitli yönleriyle tanıtmak amacıyla yazılmış yazılara denir. Röportaj yapacak olan kişide üstün bir görüş, anlayış, gözlem yeteneği olmalıdır. Röportaj bir çeşit haberdir. Röportaj türü, gazeteciliğin gelişmesiyle doğmuştur, giderek okuyucuların ilgiyle izledikleri yazı türü haline gelmiştir. Her gazeteci, örneğin başyazı, fıkra, makale yazamayabilir ama her gazeteci mutlaka haber ve röportaj kaleme alabilmelidir. Röportaj, gazetecinin haberden sonra en çok yazdığı yazı türüdür.

3.1.1. Röportajın Özellikleri

Röportaj gözleme dayanır. Röportajı diğer yazı türlerinden hatta zaman zaman haberden ayıran başlıca özelliği gözleme dayanmasıdır. Gözlemsiz röportaj olmaz.

Her röportaj yazarı mutlaka bir amaç güder. Bir topluluğu, kurumu çeşitli yönleriyle tanıtmak önemli kişilerin herhangi bir konu üzerindeki görüş ve düşüncelerini öğrenip okuyucularına duyurmak ve fotoğrafla göstermek röportajın ana temelinin oluşturur.

Röportajla haber yazım tekniği birbirine karıştırılmamalıdır. Röportaj haberin daha geniş şekilde ele alınması ve genelde de fotoğraflarla zenginleştirilmesi ile meydana gelmektedir.

Haberden ayrıldıkları noktalardan biri röportajı yapan kişinin bireysel fikirlerini de eklemesidir.

İkincisi röportaj yazarının okuyucuda inanç uyandırmaya çalışmasıdır. Kişilerin olayları günü gününe öğrenmeleri haber dışında röportajla da sağlanmaktadır.

Röportajı öğretici, bilgilendirici, gazete ve dergi yazıları arasında yerleştirenler olduğu gibi bunun dışında düşünenler de vardır. Bu görüşte olanlar röportajı bir roman, öykü, oyun gibi yaşatıcı yazılar arasında saymaktadırlar.

Bu değişik adlandırmalar ve şekiller röportajın çok yönlü ve boyutlu bir yazı niteliğini taşımasından kaynaklanmaktadır. Röportaj, gerçekleri araştırma, inceleme, gezip görme yoluyla ya da soruşturma yöntemiyle yansıtmaktadır.

Gerektikçe, fotoğrafın destekliğine ve tanıklığına başvurulur. Böylece okuru yaşamın içine sokar. İçerdiği doğru ve gerçeklerle, okuru yüz yüze getirir. Bir başka deyişle öğrettiğini yaşatarak öğretir.

Röportaj, aynı konuda, tek yazı olabildiği gibi dizi yazılar biçiminde de kaleme alınabilir.

Röportaj aynı zamanda diğer bazı yazı türlerinin karışımı sayılır. Dokusunda hikâye, roman, bilimsel araştırma ve inceleme de vardır.

3.1.2. Röportaj Yaparken Uyulması Gerekenler

- Röportaj yapılacak konuda ayrıntılı bir çalışma alanı saptanmalıdır.
- Okuru röportaja bağlayacak olayların, kişilerin listesi, hayatları ve ilginç yönleri aktarılmalıdır.
- Röportajda konuya ilişkin önceki ve o andaki çelişkiler dâhil bütün ayrıntılar yansıtılmalıdır.
- Beşeri unsurların seçimine gerekli özen gösterilmelidir.
- Okura bilgi kazandıracak, onun genel kültürünü ya da güncel bilgisine katkıda bulunacak noktalar verilmelidir.
- Röportaja küçük bir selamlama ile başlamalı ve kimliğiniz hakkında doğru bilgi verilmelidir.
- Önce genel sorular sorulmalı, özel sorular görüşmenin ortalarına bırakılmalı ve kaynağın cevaplamak istemediği sorular da ısrar edilmemelidir.
- Resmi değil ama saygılı bir dil ve üslup kullanmaya özen gösterilmelidir.
- Röportajın kontrolü yapanda olmalı, cevap alınamayan sorular başka bir ifadeyle tekrar sorulmalıdır.
- Röportajda adı geçen kişi kurumlara cevap hakkı doğacak durumlarda kaynağa, bu sözlerini bir daha doğrulatmak ve teyit için bir kez daha sormakta yarar vardır.
- Görüşme mutlu sonla bitirilmeli, görüşmenin nasıl haber yapılacağına ilişkin bilgi verilmemelidir.

Fotoğraf 3.1. Röportaj

3.2. Mülakat

Hedef kitlelerin merak ettiği ve ilgi duyduğu bir konu hakkında aydınlatıcı bilgi almayı amaçlayan ve belirlenen uzman kişiyle soru-yanıt Şeklinde geçen görüşmenin, yine soru-yanıt Şeklinde yazıya dökülmesidir. Haber değeri olan kişiinin tutumu, durumu ve fikirleri sorulan sorulara verilen yanıtla aydınlığa çıkarılır. Bir gazetecinin soru sormak için bir kişiye resmi yaklaşımı ve haber için veri toplaması mülakatla olur. Haberciliğin temeli de genelde mülakata dayanmaktadır. Haberın ute ikisi mülakattan oluşmaktadır. Mülakat yapmak isteyen gazeteci iki hazırlık evresinden geçecektir. Birincisi, grŐlmesi gereken kimseyle ilişki kurmak, ikincisi de bu kişiye konuşmaya razı etmektir. Her konuda mülakat yapılabilir. Sınırlama hemen hemen yok gibidir.

3.2.1. Mülakata İlişkin Dış Kaynaklı Görüşler

Mülakat, XIX. yüzyılda Amerikan gazeteciliğinin önemli buluşlarından biridir.

Amerikan basını mülakat için ‘‘Haber alma yönteminin temelidir.’’ Değerlendirmesini yapmaktadır.

Alman yazarlarından Emil Ludwig’e göre ‘‘mülakat, gazetecilik sanatının en güzel çalışma alanı’’dır.

W. G. Bleyer, 1920 yılında yayınladığı Gazetecilik Kitabı’nda mülakatla ilgili Şu yaklaşımda bulunmaktadır: ‘‘Mülakat, her Őeyden önce, muhatap olan kişiinin anlattıklarını atıf yolu ile okura aktarmak olduğundan, hayat ve hareket dolu bir gazetecilik sahasıdır.

Soruların akıllıca seçilmesi verilen yanıtları ve bunların başarılı bir üslupla hikâye edilmesi, mülakat tekniğinin, diğer gazetecilik çalışmalarından daha çok okunması şansını kazandırmaktadır.”

Bazı kaynaklar, mülakat yapan gazetecileri Diyojen’e benzetirler.

3.2.2. Mülakatın Aşamaları ve Yapılması Gerekenler

Mülakat öncesi hazırlık: Mülakat öncesi yapılması gerekli hazırlıkları içermektedir.

- Önce mülakatın konusu ve kiminle yapılacağı saptanır ve konuyla ilgili arşivlerden bilgi toplanır.
- Mülakat yapacağı kişiyle bağlantıya geçip, kendini tanıtmayı, soracağı sorulara ait ön bilgi vermesi ve görüşme için randevu alması gerekir.
- Soracağı soruları düzenlemeli, bir liste belirlemelidir.
- Mülakat veren, soruları net bir şekilde yanıtlamaktan kaçınırsa başka yönden yaklaşmak için elde fazla soru bulunmalıdır.

Uygulama süreci: Mülakatın yapılması, yani uygulama sürecidir.

- Mülakat saatinde kararlaştırılan yerde olunmalıdır.
- Mülakat sırasında önemli olan karşı tarafı konuşturmaktır. Mülakatı verenin tedirgin edilmemesi gerekir.
- Nazik ve özenli olunmalı, karşısındaki dikkatle dinlenmelidir.
- Her söyleneni yazmak yerine önemli olanları yazmalı, gerekirse ses kayıt cihazı dışında herhangi bir araç yanında götürmemelidir.
- Toplanan bilgiler belli bir plan dahilinde yazılmalıdır.

3.2.3. Mülakat Çeşitleri

3.2.3.1. İçerik Bakımından Mülakat Çeşitleri

- Ünlü Kişilerin Tanıtımı
- Önemli Bir Konunun Tanıtımı

3.2.3.2. Konu Özelliği Bakımından Çeşitleri

- Bilgi Edinme Amacına Dönük
- Bir İşe Dönük

3.2.3.3. Yapı Bakımından Mülakat Çeşitleri

- **Haber mülakat:** Adından da anlaşılacağı üzere bu tür mülakatlar haber toplama yöntemlerinden birini oluşturmaktadır. Gazeteciyle haber verecek kaynak arasında bir konuşma süreci vardır. Gazetecinin elinde mülakatı verecek kişi hakkında ayrıntılı bilgi bulunmalı, ayrıca haber olabilecek unsurlara da yer verilmelidir.

- **Telefonla mülakat:** Telefonla mülakat her gün çok sayıda gerçekleştirildiğinden gazetecilerin en çok alışık olduğu bir haber toplama yöntemidir
- **Biyografik mülakat:** Genelde dergiler tarafından başvuru alan bir yöntemdir. Konu, dergilerde enine boyuna işlendiği için ağırlıklı ele alınmaktadır. Oysa gazetelerde, kişilere yüzeysel yaklaşılmaktadır. Bir kimsenin yaşam öyküsünü, macerasını, belirli konu hakkında görüşlerini almak için başvurulmaktadır. Amacı kamuoyunun dikkatini çeken kişiyi gündeme getirmektir.
- **Hazırlıklı mülakat:** Bu mülakat türünde sorulacak bütün sorular önceden en ufak ayrıntısına kadar hazırlanmakta, hatta öncelik ve sonralıkları belirlenmektedir. Genel anlamda mülakat verecek kişinin karşısına tam hazırlıklı olarak gidilmektedir.
- **Rastgele mülakat:** Çok yaygın, ancak zor bir mülakat şeklidir. Bu tür çalışmalarda gazetecinin mülakat yapacağı kişinin güvenini kazanması, ikna etmesi gerekmektedir. Bu arada seçilen kişinin bütün soruları yanıtlamayacağı ve ayrıntılara girmeyeceği de hesaba katılmalıdır. Ancak sorulara verilecek yanıtların derinleşmesiyle bazı ipuçlarına ulaşma olasılığı da vardır.
- **Sempozyum mülakatı (nabız yoklaması):** Bu tür mülakat genellikle bilgi sahibi kişilerin görüşlerini almak için başvuru alan bir yöntemdir. Buna halk dilinde “nabız yoklaması” denilmektedir. Elde edilen veriler genelde olayların devamlılığını gösterecek şekilde kaleme alınmaktadır. Sempozyum mülakatı yapanlar, çoğunlukla yetişmiş usta gazetecilerdir. Sempozyum mülakatın konularını, özellikle basın organlarının üzerine gittiği, parmak bastığı ve gündeme getirdiği önemli olaylar oluşturmaktadır.
- **Tesadüfi mülakat:** Bu çeşit mülakatlar tamamen tesadüfe bağlıdır. Çoğu zaman belli bir amaç gütmeyen. Haber kaynağıyla muhabir tesadüfen sokakta, yemek davetinde, parkta ya da örneğin bir kokteylde karşı karşıya gelmektedir.
- **Şahsiyet mülakatı:** Şahsiyet mülakatına önemli ve ünlü kişiler hakkında uzun yazılar yazmak için başvurulmaktadır. Genelde dergiler tarafından uygulanan bir mülakat yöntemidir. Gazetelerde muhabirlere yeteri kadar zaman ve yer verilmediğinden, mülakat çoğu kez yüzeysel anlamda kalmaktadır. Oysa dergilerde yayınlanan mülakatlar, zaman ve yer bakımından daha geniş kapsamlı ele alınmaktadır.
- **Tahkikat mülakatı:** Büyük kazalarda, doğal afetlerde, cinayetlerde yapılan mülakatlar genelde bu türe girmektedir. Tahkikat mülakat yönteminde, daha çok zarara uğrayanlarla yakınlarının görüşlerine yer verilmektedir.

Fotoğraf 3.2. Mülakat

3.3. Röportaj ve Mülakat Arasındaki Farklar

Mülakatla röportaj yazıları genelde birbirine karıştırılmaktadır. Oysa ikisi arasında önemli farklar bulunmaktadır:

- Röportaj ile mülakat aynı şey değildir. Birbirlerinin içinde buldukları gibi, farklılıkları da vardır. Batı basınında sadece içerik değil, sözlük bağlamında da ayrıdır. İngilizcede röportaj ‘to report’ fiilinin ifade ettiği ‘anlatmak, getirmek’ biçiminde tercüme edilmekte, muhabire ‘reporter’ denilmesinin nedeni de buradan kaynaklanmaktadır. Oysa mülakat, İngi ‘entrevue’ sözcüklerinin karşılığı olarak kullanılmaktadır. Türkçede bunların tam karşılığı ‘mülakat’tır. Mülakat, mülaki olmak yani varmak, kavuşmak, buluşmak anlamında yorumlanmaktadır.
- Mülakat yöntemi aslında bir kişi ile konuşma, konunun aydınlanması için sorulan sorular ve alınan yanıtlardır. Kişinin tutumunu ve fikirlerini öğrenmek amacıyla sorulan sorular ve alınan yanıtlarla aydınlığa çıkarmak, mülakatın özünü oluşturmaktadır. Röportaj daha geniş bir anlam taşımakta, içinde mülakat da yer almaktadır. Oysa mülakatın kapsamında röportaj bulunmamaktadır.
- Mülakatta mümkün olduğu kadar görüşme yapılan kişi ve konuşulanların dışına çıkılmamakta, özel görüş, duygu ve yorumlara yer verilmemektedir. Röportajda herhangi biriyle görüşme zorunluluğu da yoktur. Yani mülakat sadece soru ve cevaplardan oluşur.
- Yazar mülakata kendi görüşlerini katamaz. Röportaja ise kendi görüşlerini katabilir.
- Röportajda ele alınan konu ile ilgili olarak gerektiğinde birden fazla kişi ile görüşülmekte ayrıntılarına da yer verilmektedir. Hatta hiç görüşme yapmadan röportaj yazılabilmektedir.
- Röportaj yazarı, okuyucunun ilgisini çekmek için süslü bir üslup kullanabildiği ve ayrıntılara girdiği halde, mülakat yazısı kısa yoldan açık bir anlatımla sadece konuşulanları ortaya koymaktadır.
- Mülakat uzman kişilerle yapılır. Röportaj ise her kesimden insanla yapılabilir.
- Mülakatta sadece mülakatı yapılan kişinin fotoğrafı vardır. Röportajda ise konu ile ilgili pek çok fotoğraf yazıya eklenebilir.
- Mülakatın okuyucu kitlesi sadece o konu ile ilgili az bir kesimdir. Röportaj ise geniş bir haber niteliği taşıdığı için toplumun bütün kesimini ilgilendirir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Yaşadığınız yerle ilgili önemli bir röportaj konusu belirleyerek, gerekli hazırlığı yapınız. Konunuza uygun olan yerde röportajı yapınız. Eğitim aldığınız kurumla ilgili bir konuda kurumun en yetkili kişisiyle mülakat yapınız. Yaptıklarınızı arkadaşlarınıza okuyunuz. Sizde bu konularda arkadaşlarınızın örneklerini dinleyiniz. Çalışmalarınızı öğrendiklerinizin ışığında değerlendiriniz. Değerlendirmeler sonucunda, eksik ya da hatalı gördüğünüz konularla ilgili öğrenme faaliyetine dönerek konuyu tekrar ediniz

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Röportaj ve mülakatı karşılaştırmamız.	➤ Gazete ve dergilerde röportaj ve mülakat örneklerini bularak çevrenizdekilere okuyunuz.
➤ Konuyu ve amacı belirleyiniz	➤ Çeşitli kaynaklardaki röportajları amaç ve konularına göre dikkatlice inceleyerek karşılaştırmamız.
➤ Görüşülecek kişiyi belirleyip, randevuyu alınız.	➤ Görüşmeyle ilgili randevuyu alırken kişi haklarına saygılı olunuz.
➤ Konu ile ilgili ön araştırma yapınız.	➤ Arama motorlarını kullanarak belirlediğiniz konu ile ilgili ayrıntılı bir şekilde kaynak taraması yapınız.
➤ Soru hazırlayınız.	➤ Soruları röportaj ve mülakat planına uygun hazırlayınız.
➤ Görüşme yapınız.	➤ Düzenli ve dikkatli olunuz.
➤ Deşifre ve ayıklama yapınız.	➤ Dil bilgisi kurallarına uygun yazılar yazmaya özen gösteriniz.
➤ Röportaj yazınız.	➤ Röportaj ve mülakat yaparken sempatik olunuz.
➤ Mülakat yazınız.	➤ Röportaj ve mülakata etkili bir giriş yazarak, etkili ve güzel ifadeler kullanınız.

Değerlendirme Ölçeği

	Değerlendirme ölçütleri	Evet	Hayır
1	Gazete ve dergilerdeki röportaj ve mülakat yazılarına ait örnekleri buldunuz mu ?		
2	Röportaj yazdınız mı?		
3	Mülakat yazdınız mı?		
4	Arama motorlarını kullanarak belirlediğiniz konu ile ilgili ayrıntılı bir şekilde kaynak taraması yaptınız mı?		
5	Soruları röportaj ve mülakat planına uygun hazırladınız mı?		
6	Deşifre ve ayıklama yaptınız mı?		
7	Dil bilgisi kurallarına uygun yazılar yazmaya özen gösterdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızda hayır seçeneği işaretli ise faaliyete geri dönerek tekrar ediniz. Cevaplarınızın tümü evet ise bir sonraki faaliyete geçebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. Aşağıdakilerden hangisi röportaj için söylenemez?
 - A) Gözleme dayanır.
 - B) Her gazeteci röportaj yazabilir.
 - C) Röportaj'da yazarın izlenimleri yer alır.
 - D) Röportajda belli bir amaç yoktur.
2. Aşağıdakilerden hangisi röportaj yaparken uyulması gereken kurallardan birisidir?
 - A) Çalışma alanı belirlenmez.
 - B) Önce özel sorular sorulur.
 - C) Görüşme resmiyet içinde olmalıdır.
 - D) Röportajın kontrolü karşı tarafa bırakılmamalıdır.
3. Aşağıdakilerden hangisi mülakat için söylenemez?
 - A) Soru-cevap şeklinde yapılır.
 - B) Haberle herhangi bir bağı yoktur.
 - C) Herkesle mülakat yapılabilir.
 - D) Mülakat konuları sınırlıdır.
4. Mülakat öncesi hazırlıkta aşağıdakilerden hangisi yapılır?
 - A) Nazik ve özenli olunur.
 - B) Karşı taraf konuşturulur.
 - C) Sonuç belli bir plan dâhilinde yazılır.
 - D) Mülakat için randevu alınır.
5. Aşağıdakilerden hangisi yapı bakımından mülakat çeşitlerinden değildir?
 - A) Haber mülakat.
 - B) Biyografik mülakat.
 - C) Rastgele mülakat
 - D) Bir işe dönük mülakat.
6. Aşağıdakilerden hangisi daha çok doğal afetlerde zarara uğrayanlarla yapılan mülakat türüdür?
 - A) Tahkikat mülakatı
 - B) Şahsiyet mülakatı
 - C) Sempozyum mülakatı
 - D) Telefonla mülakat

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki boşlukları uygun ifadelerle doldurunuz.

1. Betimleme varlıkları en belirgin..... göz önündeiştir. Başka bir değişle ise varlıklarınçizmeştir.
2. Öyküleme, Ya da tasarlanan olayların anlatılması demektir.
3. Herhangi bir sorunu belli görüşlerle anlatmaya.....
..... denir.
4. Belli bir konuda birbirine karşıt olan düşünceleri, karşıt görüşlerle karşılıklı savunmaya denir.
5. Seçilen bir konu üzerindeki görüşleri, düşünceleri, kesin kurallara, yargılara bağlamadan çekici bir dille anlatan yazılara..... denir.
6. Anlatım yönünden makaleler en ağır başlı düşünce yazılarıdır. Söyleşilerde yer alanmakalede bulunmaz.
7. Bir düşünceyi, bir kişiyi, bir sanat eserini inceleyip olumlu-olumsuz yanlarını belirtmek için yapılan denir.
8. Gezi yazılarında yalnız gezilip görülen yerlerin doğal özelliklerinin belirtilmesiyle yetinilmez. O yerlerdeki insanların..... çalışılır.
9. Kişinin kendi yaşamını kendisinin anlattığı biyografiye denir..
10. Yazılı ve elektronik basında herhangi bir tanınmış kurumu ya da kişiyi çeşitli yönleriyle tanıtmak amacıyla yazılan yazılaradenir

Aşağıda verilen ifadelerin başındaki boşluğa doğru ise (D) yanlış ise (Y) koyunuz.

11. ()Röportaj, aynı konuda, tek yazı, olabildiği gibi dizi yazılar biçiminde de olabilir
12. ()Mülakat sırasında karşıdakini dikkatle dinlemeye gerek yoktur.

13. ()Biyografik mülakatta amaç kamuoyunun dikkatini çeken kişiyi gündeme getirmektir.
14. ()Rastgele mülakatın diğer adı''nabız yoklaması''dır.
15. ()Mülakat her kesimden insanla yapılabilir.
16. ()Röportajda birden fazla fotoğraf yazıya eklenebilir.
17. ()Hiç görüşe yapmadan da röportaj yazılabilir.
18. ()Mülakat röportajdan daha geniş bir yapıya sahiptir.
19. ()Röportaj yapacak kişide üstün bir görüş, anlayış ve gözlem yeteneği olmalıdır.
20. ()Bir konu üzerinde özel bir görüşle yapılan incelemeye monografi denir.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

21. Aşağıdakilerden hangisi araştırma inceleme yazılarından değildir?
- A) Gezi yazıları
B) Tanıtım yazıları
C) Portre
D) Deneme
22. Aşağıdakilerden hangisi düşünce yazılarından değildir?
- A) Deneme
B) Fıkra
C) Makale
D) Mülakat
23. Falih Rıfkı Atay'ın ''Deniz Aşırı'' adlı eseri aşağıdakilerden hangi tür gezi yazılarına örnektir?
- A) Yurt dışı gezi yazıları
B) Yurt içi gezi yazıları
C) Yazarların kaleme aldığı gezi yazıları
D) Mektup biçiminde yazılmış gezi yazıları

24. Aşağıdakilerden hangisi eleştirinin özelliklerinden değildir?
- A) Geniş bir kültüre sahip olmalıdır.
 - B) Dil bilgisi kurallarını iyi bilmelidir.
 - C) Eseri iyi tanınmalıdır.
 - D) Eserle ilgili kaynak taraması yapmamalıdır.
25. Aşağıdakilerden hangisi fıkra anlatırken uyulması gereken kurallardan değildir?
- A) Fıkra bitince nükteyi açıklamalıdır.
 - B) Hazırlık yapılmalıdır.
 - C) Anlatıcı gülmemelidir.
 - D) Anlatımda ayrıntıya girmemelidir.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ- 1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	Y
3	D
4	Y
5	D
6	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ- 2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	A
2	D
3	D
4	A

ÖĞRENME FAALİYETİ- 3 CEVAP ANAHTARI

1	D
2	D
3	A
4	D
5	D
6	A

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	ÖZELLİKLERİYLE TANITMA- CANLANDIRMA- SÖZCÜKLERLE RESMİNİ
2	YAŞANAN, GÖRÜLEN, DUYULAN
3	AÇIKLAMA
4	TARTIŞMA
5	DENEME
6	GÜNLÜK KONUŞMA SÖZCÜKLERİ
7	ANLATIMA ELEŞTİRİ
8	GELENEK, GÖRENEK VE ZEVKLERİ DE
9	OTOBİYOGRAFİ
10	SERBEST GAZETECİ
11	D
12	Y
13	D
14	Y
15	D
16	Y
17	Y
18	D
19	Y
20	D
21	D
22	D
23	D
24	D
25	A

KAYNAKÇA

- BÜLBÜL Rıdvan, **Yazılı Anlatım ve Yazı Türleri**, Damla Ofset, Konya, 2000.
- KABAKLI Ahmet, **Türk Edebiyatı Cilt-1**, Üçüncü Baskı, Türkiye yayınevi, 1973.
- ÖZDEMİR Emin, **Sözlü Yazılı Anlatım Sanatı (Kompozisyon)**, Remzi Kitabevi, 1999.
- SARICA Salih, Mustafa GÜNDÜZ, **Güzel Konuşma Yazma (Kompozisyon)**, Fil Yayınevi, İstanbul, 1979.
- ŞEFKATLİ Murat, **Halkla İlişkiler Ders Kitabı**, Tutibay Yayınları, Ankara, 2005.
- YÖRÜK Yaşar, **Güzel Konuşma Yazma Kılavuzu**, Eğitim Yayınları
- YÜKSEL Erkan, Halil İbrahim GÜRCAN, **Haber Toplama Yazma**, Tablet Kitabevi, Konya, 2005
- www.zmo.org.tr.
- www.emu.edu.tr/campusbox